

Շուշիի «Լազանչեցոց» եկեղեցւոյ զանգակատունը

Ապրիլեան նախաշարժակումներու առիթով

ԶԱՆԳԵՐ ...

Զենոբ Քինյ. Նալպանտեան

Ձանգե՛ր Հայ Եկեղեցւոյ, դօղանջեցե՛ք անվերջ, սար ու ձոր թնդացուցե՛ք եւ ամենուրեք տարածուած հայութիւնը ի մի բերե՛ք:

Զանգե՛ր, հնչեցե՛ք դուք անդադար, վասնզի հայրենիքն է հայոց վերստին սպառնալիքի տակ: Վտանգուած է Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդին անվտանգ ապրելու իրաւունքը: Սեւ ուժեր կրկին կը պղծեն հողը մեր սուրբ ու կը քանդեն Արցախ հայրենիքը մեր չքնաղ, ուր դարերով, մեր նախահայրերը ապրած, աղօթած ու գործած են: Անգամ մը եւս, ոսոխը կը համարձակի շնական լրբութեամբ յարձակիլ հայ անմեղ բնակչութեան վրայ, անխնայօրէն կոտորել տարեցներ, մանուկներ, եւ աւերել շէն գիւղերը հայրենի: Թշնամի զինուժը կը ջանայ ներթափանցել մեր հայրենի երկրէն ներս՝ բերելով աւեր, սուգ ու արցունք: Այս սանձազերծ ուժերը վայրագօրէն կը գրոհեն ու մարտական գործողութիւններով Արցախը կը դնեն վտանգաւոր օրերու մէջ: Հայոց քաջեր, հայուն արժանապատուութիւնը բարձր պահելու ժամն է:

Քանի՛ցս մեր ոխերիմ բշնամին փոր-

ձած է բռնագրաւել հայոց հողաշերտը, խորտակել այդ փոքրիկ ածուն, բայց մեր հայրենի անվեհեր, արթուն ու կորովի պետութիւնը ամենի հարուածներով ետ մղած է զայն: Հայութեան տխուր յիշողութեան մէջ դեռեւս թարմ են Սումկայիթի ջարդերը ու անիրաւ օրերը, որուն ընթացքին անողորմաբար խող-խողունցաւ հայ խաղաղ բնակչութիւնը եւ անպատում վայրագութիւններէն մագապուրծ հայեր թողլեցին իրենց տունները եւ ապաստան գտան այլ վայրեր: Մեր հին վերքերը դեռեւս կը կոտտան: Ներկայիս, հին կսկիծներուն վրայ կ'աւելնան նորերը եւ մեր սիրտը կը շարունակէ մորմոքիլ:

Այսօր, յետ երկարատեւ ձիգ լարուածութենէ, ստեպ-ստեպ վայրագ յարձակումներէ, հայկական իշխանութիւնները բաւ համարելով բշնամին մշտական ոտնձգութիւնները, խաղաղութեան խախտումները, անարգ ու տմարդի վերաբերմունքը, ուղիղ դիրքորոշման վրայ է: Համբերութեան բաժակը լեցուած է ու կը յորդի: Մարդկային անհափ կորուստներ եւ բազում նիւթական վնասներ կրեց հայութիւնը: Ժամն է որոշիչ քայլ առնելու եւ պաշտպանելու հայրենիքը ապագայ յարձակումներէ:

Զաւթում, հրդեհում, կործանում, նոր չեն հայ իրականութենէն ներս: Մեր ողջ պատմութիւնը վկայ, որ Հայը չէ ձգուած իր ազատ կամքին, տնօրումին ու ճակատագրին, այլ մշտապէս հալածուած, անարդարօրէն ջարդուած, անպատուուած ու ոչնչացուած է: Մեր բովանդակ մատենագրութիւնը լի է արիւնով ու արտասուքով: Ո՛չ որ օգնութեան հասած է այս փոքրիկ ազգին: Դարերու ամենի գուպարին մէջ, ան ցուցաբերած է բացառիկ արիւթիւն եւ առաքինի յատկութիւններ: Մղած է անհաւասար մարտեր, եւ իր սխրագործութիւններով, հայոց ոսկեմատեանին մէջ արձանագրած բացառիկ էջեր: Ներկայիս ալ, միջազգային քաղաքական կառոյցները, պատասխանատու անդամները, հազիւ թէ կոչ մը կ'ընեն հակամարտ կողմերուն դադրեցնել կրակը եւ որոշակի զսպամութիւն ցուցաբերել: Ուրիշ ոչինչ: Բացայայտօրէն, Հայը թողլուած է իր դաժան ճակատագրին: Աշխարհ միշտ ալ կոյր ձեւացուցած է ինքզինք արդէն, երբ Հայոց Հարցը եղած է խնդրոյ առարկայ: Այս ցոյց կու տայ այն հին արժէքաւոր պատգամը որ քաղաքականութիւնը հիմնուած է շահի վրայ, եւ ոչ՝ արցունքի ու

գութի, մարդկայնութեան ու առաքինութեան: Հեռաւոր անցեալի կարեւոր դասերը թող ըլլան մեզի ուղեկից: Չվստահինք ոչ ոքի օգնութեան: Չապալինինք օտարին լորձնաշորք խոստումներուն: Հետեւաբար, ժամն է հայութեան բոլոր շերտերու համախմբման ու գործակցութեան: Աշխարհասփիւռ հայ ժողովուրդը պէտք է ոտքի կանգնի եւ ահագանգ հնչեցնէ եւ օգնութեան ձեռք երկարէ վիրաւոր հայրենիքին ու վիրաւորեալներուն ընտանիքներուն:

Օգնութեան կոչեր կը կատարուին ամէն կողմէ՝ թէ՛ եկեղեցական եւ թէ՛ քաղաքական իշխանութիւններուն կողմէ, որպէսզի հայը իր լուսման ընծայաբերէ Արցախի օգնութեան հիմնադրամին: Իւրաքանչիւր հայրենասէր հայի բարոյական պարտքն է ու պարտականութիւնը ոչ միայն տեղեակ մնալ հայրենի աշխարհի քաղաքական անցուղարձերուն, այլեւ սիրտը եւ քսակը լայն բանալ վիրաւոր հայրենիքի բազմազան կարիքներու հոգատարութեան ու հայ ժողովուրդի մխիթարութեան համար:

Այսօր, տարակոյս չկայ որ ողջ սփիւռքահայութիւնը հայրենիքի կողքին է, կը տրտմի, կը ցաւակցի ու օգնութեան կը փութայ: Հայրենիքի մտահոգութեան եւ անձկութեան բաժնեկից է արտասահմանի հայը: Վերջապէս, ունինք մէկ հայրենիք եւ զայն պաշտպանելու համար հարկ է ազգովին միանալ եւ նեցուկ հանդիսանալ:

Սահմանային բռնութիւնները կրնան ապագային եւս շարունակուիլ եւ զինուորութեամբ փորձ կատարել լուծելու քաղաքական բարդ հարցերը: Մէկանգամընդմիջտ յստակ թող ըլլայ, որ ապօրինի գործողութիւնները եւ կամայականութիւնները ոչ մէկ արդիւնքի կը հասցնեն: Խաղաղ բանակցութիւնները, եւ ոչ թէ ընդհարումներն ու ոտնձգութիւնները՝ լաւագոյն ճանապարհն են փոխադարձ հասկացողութեան ու յարգանքի: Զէնքերը պարտին լռել զգաստութեան ու տրամաբանութեան առջեւ: Սա միակ միջոցն է խնդիրներու արդար լուծման ու տարածաշրջանի բարորդման:

Մինչ այդ, սակայն, զանգերը հայոց պիտի շարունակեն դողանջել եւ հայոց հայրենիքին դէմ կատարուած սպառնալիքները ու վտանգները ահագանգել աշխարհով մէկ:

Հայոց Աշխարհը՝ իր խաղաղասէր քնակչութեամբ անդորրութիւն երազած է

դարերով եւ այժմ ալ խիստ կարիք ունի անոր, որպէսզի բարօրութեան մէջ ծաղկի ու բարգաւաճի:

Կ'աղօթենք, կը յուսանք ու կը մաղթենք որ այդ նոյն զանգերը, փոխան մարտականչերու, ի մօտոյ, Հայոց վերջնական յաղթութեան աւետիսը սփռեն եւ այնուհետեւ մշտական խաղաղութիւն տիրէ մեր երկրի մէջ:

Շուշիի Ս. Ամենափրկիչ (Ղազանչեցոյ)
տաճարը, 1887

ԻՄ ԴԱՐՄԱՔԱՂ

Յ. Շիրազ

Մենակ դու չես որ դիմանամ, եօթը

դրախտ ունիմ խլուած

Վանայ ծովը, Կարսն ու Վանը, Սիփան
սարը, Անին Փլուած...

Ղարաբաղը մօրս կանչն է, ինձ է կան-
չում յոյսով տրտում,

Ղարաբաղի իմ կակաչն է, կարմիր,
բայց սեւ ունի սրտում: